

COSINZEANA

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ

Redactor:
SEBASTIAN BORNEMISA

Cuprinsul:

- D. N. Ciotori*: Întârziată.
V. Demetrius: Copilul orb, poez.
Mih. Gașpar: Sub Ștefan-Vodă,
nuvelă istorică
Radu Mărgean: Iubire, poezie.
Teresah-Ecaterina Pitiș: Urechile
mării, trad.
T. Murășan: Noptii, poezie.
A. Fogazzaro—D. Tomescu: Mis-
terul poetului, roman.
Viora din Bihor: Perpetuum Mo-
bile, poezie.
Dr. Iosif Popovici: Leviticul.
Al. Ciura: Solus Ero.

ILUSTRĂȚII:

Atelier de cojocărie în Poiana;
Spre nemărginire, de Ian Styka;
Tolstoi, escomunicat de sf. sinod
al Rusiei, iar de Cristos îmbrăți-
șat; Tolstoi, după o pictură de
Ian Styka; Tolstoi își scrie ce-
lebra lucrare „Manifestul“ (1908).

BIBLIOGRAFIE

„COSINZEANA“

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ SĂPTĂMÂNALĂ

având colaboratori regulați pe: *Ion Agârbiceanu, Zaharie Bârsan, T. Liviu Blaga, Ion Borcia, Alecsandru Ciura, Ilarie Chendi, D. N. Ciotori, Aron Cotruș, Ion Dragoslav, Victor Eftimiu, S. C. Făgețel, Mihail Gașpar, Dr. N. Hârsu, V. C. Osvadă, Ecaterina Pitiș, Aurelia Pop, Liviu Rebreanu, I. U. Soricu, Vasile Stoica, D. Tomescu, Gavril Todica, și alții* — e nu numai cea mai ieftină revistă românească de felul acesta, ci și cea mai potrivită pentru toate familiile române.

ABONAMENTUL E:

Pe 3 luni pentru Austro-Ungaria	cor.	3—
Pe ½ de an	„	6—
Pe un an	„	12—
Pentru străinătate pe trei luni	„	5—
„ „ pe jum. de an	„	10—
„ „ pe un an	„	20—

Abonamentele se plătesc înainte.
Pe credit revista nu se dă nimănui.

Premiile „Cosinzenei“.

Între abonații, cari plătesc înainte pe un an abonamentul, se sortează la sfârșitul anului, în ajunul Crăciunului, opt biblioteci de câte 25 coroane una, drept cadou de Crăciun, cu cele mai noi cărți literare, pe ales.

Rugăm pe toți, cari înțeleg și apreciază niziunța noastră, să binevoiască a ne da mână de ajutor, prin câștigarea de abonați număroși, pentru ca, cu ajutorul tuturor, să putem face din „Cosinzeana“ o revistă literară din cele mai desăvârșite, pentru familiile române, care să le fie totodată o bună armă de apărare împotriva influințelor literare streine, ivite prin intrarea unor reviste streine prin familii de-ale noastre, și un mijloc de a cultivă dragostea de literatură și cultură românească, până și în familiile cele mai modeste.

Administrația revistei

„COSINZEANA“

Orăștie—Szászváros.

Din

„Biblioteca scriitorilor dela noi“,

în care se vor tipări rând pe rând toți scriitorii români din Ardeal, Țara Ungurească și Bănat, morți și în viață, a apărut întâiul număr:

ALEXANDRU CIURA: AMINTIRI

Volumul are 264 pagini și cuprinde 27 nuvele, a căror subiect e luat din viața nenorociților noștri morți din Munții Apuseni și din viața autorului. Bucățile sunt scrise în o limbă neaoșă românească și cu multă putere și limpezime, că fiecare bucată te captivează, și-ți lăntuie interesul, procurându-ți o rară mulțumire sufletească.

De mult n-a apărut la noi la Români o carte așa de frumoasă și aparația ei, mai ales, că-i tipărită la noi în Ardeal, și e frumos tipărită, e adevărat eveniment pentru literatura noastră națională din Ardeal.

Se poate comanda dela „Librăria Națională“ S. Bornemisa, Orăștie (Szászváros), în editura căreia a apărut. Prețul unui ecsemplar e cor. 1.60 + 20 bani pt. porto. La comande de peste 10 ecsemplare se acordă un rabat convenit!

GOSINZEANA

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ

* * *

REDACTOR: SEBASTIAN BORNEMISA

ÎNTÂRZIATĂ

D. N. CIOTORI

Eră un cuib de barză pe acoperișul unei căsuțe mică și aproape dărăpănată.

Paserile cu picioarele și ciocul ca de mărgean, veneau în fiecare primăvară și își dregeau cuibul. Omul se uită la ele și își aducea aminte că s'ar cădea să mai arunce și el câțiva coceni pe acoperișul bugdenței, că-l plouă. Dar își uită de grabă, că nu-și revărsă cerul ploaia în fiecare zi, ca să-l îndemne să-și țină făgăduiala.

Și alături de casă eră un nuc mare. Părea că se luptă cu furtunile ca să țină pe loc alcătuirea aceea sub care își adăpostea lenea un om ca mulți alții.

Și într-o primăvară, când barzele abia începuseră să-și dreagă cuibul, trecu pe acolo un zănatec cu pușca la spinare. Impușcă o barză.

Copii din sat luară biata pasere și o purtară prin țărâna de pe uliță.

Ceealaltă stătea sus, pe casă, și ochii ei negrii, ca două picături de păcură, urmăreau îndureratul ceata de copii cari îi târau soția ucisă pe jos. Îi venea să se repeadă la ei și să le scoată ochii:

„Care a fost ticălosul ăla, de-a împușcat barza, mă?” întrebă un om.

— „Unul din alt sat”, răspunseră copiii.

Și în nukul de lângă casă venea în fiecare zi un sticlete, stingher și el.

Ciripea și se uită în toate părțile, dar nu-i răspundeă nici un ciripit. Barza privea adeseori la el.

„Ce frumos e”, zise ea, după ce-i mai trecuse dorul de soția pierdută.

„Păcat că-i prea mic”.

Sticletele se uită și el la barză, dar îi eră frică de ea, când o auzea clămpănind.

Trecu primăvara, și când sosi vara, găsi cuibul de pe căsuța dărăpănată gol. Barza stătea însă pe dunga lui, ca un părinte stingher care șade îndurerat în pragul unei case pustii și privește apusul soarelui, pentru a se obicnui cu ideea despre apusul vieții.

Sticletele colindă prin scaeți și prin spini și culegea semințe. Cătră seară se așeză sătul pe o ramură de nuc și ciripea.

Barza se uită la el:

„Ti, ce frumos e. Ce mândrețe de pene!”

„Da, e tare frumos. Dar... e prea mic”.

Zilele treceau repede.

„Poate mai crește”, își zicea barza și nu-și mai luă ochii de pe sticlete. În fiecare zi îl urmăria cu privirile și când se depărta prea mult, zbură aproape de el.

Sticletele se învârtea încoace și încolo, ciripind, ca și când s-ar fi sfădit cu toată lumea. Părea că nici nu se sinchisește de barză.

„Ce mic e și totuș cât e de guraliv!, se gândia barza. Asta e o dovadă că o să crească. Am auzit eu niște oameni vorbind de unul de-ai lor, care eră limbut și neastâmpărat, că o să ajungă mare. Și m-am gândit... mare, cum mare? Să crească. Altfel cum să ajungă mare?”

Veni toamna. Ochii barzei, negrii ca două picături de păcură, ardeau acum de dorul sticletelui. Îi tremurau picioarele când îl vedeă pe aproape de ea.

Cerul se făcea din zi în zi mai întunecat; vântul suflă tot mai rece. Barza tremură, dar nici nu se gândea la țerile pline de soare.

Începură să cadă primii fulgi de zăpadă. Barza abia se mai putea ține pe picioare. Se mirau oamenii că nu mai pleacă și credeau că din pricina soției pe care i-au ucis-o a rămas să moară și ea aci.

Sticletele se apropie mai mult de barză.

„Ce, ți-e frig?” o întrebă el.

— „Nu tocmai”.

„Da, la ce te tot gândești?, zise el iarăș.

— „Ei...!”

„Eu, să-ți spun drept, am un singur gând, un dor nebun care mă chinuește totdeauna”.

Barza se uită lung la el.

— „Ce dor ai, ce dor, spune?”

Și ochii ei stăteau să se aprindă.

„Am un dor strajnic”.

— „Care-i, spune?”

„Să adorm totdeauna cu gușa plină”.

„Apropie-te mai încoace; nu-ți fie frică” — zise barza, după ce se uitase mult la el.

Și când sticletele se așezase lângă ea, îl apucă cu ciocul de gât, îl strânse și îl lăsă jos mort.

Apoi porni, singură, către ținuturile pline de soare.

○ ○ ○

COPILUL ORB

V. DEMETRIUS

— Ia vezi tu mamă, 'ntr'un târziu
De pe departe, — aiurea,
Gemea un glas adânc și viu,
Au ce eră? — Pădurea!

— Și mamă, astăzi m-am pornit
Cu cânele-n livele,
Și pe la ochi l-am pipăit;
Mămucă, da el vede?..

Și stam așa pe iarbă-ntins,
Și ce să fie oare
De cald pe ochi mi-s-a prelins?
— O rază dela soare.

— Eri noapte, mamă, tot așa...
Dar blând din cale-afară!
Și dacă vântul nu bătea,
Dormeam înfins pe scară.

— E luna dragă. — Cum e ea?
— Ia cum să-ți spun eu fie?..
Îi ști atunci când îi vedeă...
— O mamă, dă-mi-o mie!

O O O

SUB STEFAN-VODĂ

Novelă istorică

MIHAIL GAȘPAR

— urmare —

Ce să mai spui? Moldova noastră are multe flori în grădina-i mare — aci pribeagul mângăe cu privirea fața Mariei — dar așa frumsețe de femei nu cred să se fi găsit vreodată undeva sub soare.

Picioarele prinseseră parcă rădăcini.

Iar arătarea venia mai aproape tot mai aproape. Cum stăteam ascuns după tufa de oliv nu putu să mă vadă decât după ce ajunse așazicând în preajma mea. Pe urma ei veniau vreo câteva roabe căutând și sunând din niște surlușoare împodobite cu clopoței.

În mine sufletul stetea gata să fugă nu altceva. Îmi vedeam soartea cu ochii. Mă vedeam deja înhățat de eunuci și ucis de iatagane.

Femea mă văzu. Un țipăt scurt de spaimă resună peste grădină. Cântecul roabelor încetă și toate înaintară câțiva pași. Femea privi țintă la mine. Dumnezeu știe ce privire rugătoare îi voi fi trimis, destul că făcu un gest de opreliște roabelor cari remaseră îndărăt. Un alt gest le mână înapoi de tot.

Eram acum numai eu și cu zina care-mi răsări pe neașteptate în cale.

Câteva clipe trecură în cea mai grozavă teamă. Simțiam parcă cum pândește deasupra mea moartea.

Arătarea se apropie de mine și când fu de tot aproape îmi zise, închipuiți-vă în cea mai dulce moldovenească:

— Frate ce păcate te poartă pe aici?

Credeam că se deschide pământul cu mine de mirare. Ce-oi fi gângăvit eu drept răspuns, nu-mi mai pot aduce aminte, chiar de m'aș ucide.

Căzui în genunchi și strigai: Stăpână!

Un suris dureros apărui pe buzele acele fermecătoare și cu glas trist îmi zise:

Pentru tine eu sunt soră, roaba lui Ali Tobruc ca și tine — fugi de aci, dacă ți-e scumpă viața. Fugi!

Dar cum picioarele mele însă mulțumiră de slujbă nu puteam să-i urmez sfatul.

— Fugi nenorocitul!, — ne vâri în prăpăd pe amândoi.

Of, Doamne, ce e omul! Cum o priveam, îmi venea ca o sfântă, simții o căldură așezându-mi-se pe pept și fără să-mi pot da seama de ceva îngânai:

— Las' să mor la picioarele celei mai frumoase femei.

Ce socotiți d-voastră. Eram de 17 ani atunci.

— Diavolul te-a ispitit — căzu în vorbă părintele Nicolae.

— O fi părinte — răspuse pribeagul — dar eu cred că înger a stat atunci cu mine de vorbă. — La auzul cuvintelor mele femeia surise trist, aduse mâna pe capul meu și-mi mângăe pletele.

— Serac om, ți-s'a urât de viață. Din depărtare se auzi căderea unei uși în broască.

Femea tresări.

Fugi!! — strigă dânsa și dispărui.

O clipă stătui pe gânduri, apoi simții cum îmi cresc aripi la picioare.

În două-trei sărituri ajunsei la portița, privii în jurul meu cu grijă, dar eram singur. Cu inima agitată mă trântii pe un covor de iarbă. Multă vreme voi fi ramas acolo căci numai toaca care ne chemă la masă, mă făcu să mă ridic.

Din ceasul acesta liniștea mea peri. Treaz ori în somn eu vedeam vecinic chipul femeii lui Ali Tobruc. Și un gând mă sfredeleă: cine poate fi și de unde.

După vreo câteva zile încercai din nou să pătrund în raiul gândurilor mele. Portița era închisă.

Au trecut apoi iarăși câteva luni.

În una din zile Ali Tobruc plecă la Caffa. Din întâmplare remăsesem acasă. Eram atât de pierit încât ciaușul curții crezând că sunt bolnav mă lăsă acasă.

Mă frământam singur cu încă câțiva argați remași acasă. Intr'o seară când mă răcoream tocmai la cișmeaua din curte, văzui că se apropie o roabă de mine. Veni aproape și-mi făcu semn să-i urmez.

Fără să-mi dau seama plecai pe urma ei mânat parecă de o putere mai mare. Intrarăm în grădină și ne oprirăm în fața portiței. Roaba descuie ușa și eram în — rai. Nu departe de locul unde văzusem pentru întâia dată îngerul care-mi turbură acum viața, eră un chioșc mititel.

Aci mă duse femeia și-mi făcu semn să intru.

Inima bătea în pept de parecă ar fi fost un ciocan. Când intrai în chioșc mă trezii într'un întunec de nu vedeam la un paș. Dintrodă simții două brațe moi încolăcindu-mi-se pe după gât și trăgându-mă încotrova. O perdeă groasă fu dată în laturi și mă trezii într'o odăiță mică luminată de un opaet mititel împrejmuat de sticlă venețiană.

Ea eră, tulburătoarea liniștei mele.

Ce să vă mai spun. Trei ani a durat farmecul

Atelier de cojocărie în Poiana

acesta. Fatme nu eră moldoveneancă. Eră fata unui Tătar din Dobrogea și a unei muntene. Dela mamă-sa știă limba noastră. Trei ani au trecut ca o zi. Ali Tobruc plecă tot mai des de acasă. În al treilea an însă, odată când Ali Tobruc plecă din nou, așteptam zădarnic roaba. O zi, două, trei, trecuseră și din tainița haremului n'a mai venit nici o știre.

Credeam că-mi perd mințile nu altceva. A patra zi nu mai puteam răbdă. Imi pusesem capul în joc numai să pot pătrunde la Fatme. Am sărit zidul care împrejmuiă grădina, furișându-mă până sub giandicul haremului. Liniște domniă pretutindeni. Totul pareă gol și mort. Târziu în noapte mă întorsesem la așternutul meu.

După vreo lună abia prinsesem știrea că Ali Tobruc s'a mutat cu raiul lui la o moșie nouă, cumpărată dela un Genovez aproape de Caffa, pe țarmul mării în Crâm.

Perdusem orice nădejde de a mai vedeă pe Fatme.

În una din zile ciaușul ne adună și ne spuse că ne îmbărcăm din nou pe corabie.

Respirai mai ușor. Afară voiam să mă văd la largul apelor, eșit din Cetatea Albă. Pe corabie auzii apoi că nici nu mai venim îndărăt. Ali Tobruc și-a vândut casele de aci și se mută la Caffa. Bătrânul tătar eră prea avut decât să nu se teamă de begul din Acârman.

În Caffa, sub scutul Genovejilor eră în siguranță atât dânsul cât și viața sa.

Vai, amar se umflaseră la auzul acestor știri din nou pânzele nădejdlor mele. Știam că o să ajung iarăș în apropierea Fatmei.

Omul însă este în voia sortii.

Tocmai când ne pregăteam să intrăm în portul Caffei, o șalupă turcească ne luă la goană. Genovejii târgoveți cu sufletul slab trăind bine cu Turcii coboriseră lanțul uriaș dela intrarea portului și noi puteam acum alege: ori ne predăm de bună voe, ori ne împotrivim. Ciaușul ajuns la strâmtoare mă chemă la sine.

— Ei Moldovanscu, ce facem acum?

O clipă îmi trebui numai, pentru ca să văd halul în care ne găsiam. Privii țintă în ochii ciaușului și zisei.

Effendi, să fugim!

Ciaușul dete din cap, răcni poruncile sale și noi îndată înturnarăm într'o clipă vasul, desfăcurăm toate pânzele și apoi — mână nene.

Vasul nostru eră ușor, un vânt ne suflă din spate puternic, aveam toată nădejdea de scăpare.

O zi și-o noapte dură goana. A treia zi de dimineață, șalupa nu se mai vedeă. În schimb noi ajunserăm în apropierea unui țerm străin. Incepurăm să ne apropiem de-a binele de uscat. Prin negura dimineții se iviră niște culmi, înalte, apoi niște păduri și în fine un sat mic la poalele pădurii și aproape de mare. Ciaușul dete poruncă să acostăm.

Un han din apropiere ne primi cu dragoste. Eram pe coasta Rumeliei. Când petrecurăm mai bine, o jerbie de spahii năvăliră asupra hanului și până să ne dăm seama eram legați fedeleș.

Duși la Adrianopol ajunserăm la Bazan de vânzare și norocul, ori ce să-i mai zic a adus cu sine, că ne-a cumpărat un Tătar din Bugeac.

La acesta am stătut șeasă ani, ducând vieță de rob prost, arând pământul și păzind vitele Tătarului.

După șeasă ani de chin s'a milostivit Domnul de sluga lui și prin voia sa am ajuns păzitor la herghelia Tătarului. Acum prilej îmi trebuiă și — eram slobod.

Dumnezeu aduse și ziua aceasta.

Mă vedeți aci scăpat. Și dacă îmi pare rău după ceva este, că nu știu ce s'a ales din Fatme. Și poate nu mă hotăram să fug, dar gândul că Tătarii pornesc spre Moldova nu mi-a mai dat pace. Și vin, boieri dumniavoaatră — toate semințiile dela Volga și până la Nistru.

0 0 0

IUBIRE

RADU MĂRGEAN

Robit de farmecul privirii tale
Adeseori în frista mea odaie
Am îndrugat romanțe de iubire
Gândind la ochii tăi, ca de văpaie.

Mi-am făurit un basm și-o lume-aparte
Din vise dulci, cu lună și cu stele,
Căutând frumseța ta să o aseamăn
În versul strimt adeseori cu ele.

Că te-am iubit, eu nu ți-am spus-o însă,
Iar tu n-ai priceput-o niciodată,
Ce spune ochiul trist, plecat de-apururi
Și graiul lin și fruntea-ngândurată.

Nu, nu ai priceput iubirea asta,
Pe care vorbe-n lume nu-s s-o spună,
Iubirea sfântă, plină de sfială
Ce-o simți, plângând în nopțile cu lună.

O O O

URECHILE MĂRII

TÉRESAH—ECATERINA PITIȘ

Aneta nu trecea nicicând fără a se opri înaintea vitrinelor neguțătorilor de corale, unde printre numeroasele colane de pietri roșii, roz și albe, printre medalioane, ace și frumoase ramuri de coral, așezate în vase ca niște flori bizare, se găseau totdeauna pentru a întregi decorul, trei-patru mari conchile, scoici ce seamănă de minune ca niște urechi roșietice. Tatăl Anetei credeă, că fiica sa admiră vre-un colan frumos, și cum nu eră bogat, sta alături de ea fără a zice o vorbă, deoarece știă bine, că colanul alb lucrat în aur, ce-ar fi dorit să-l anine de gâtul Anetei sale, aveă o valoare prea mare, ca să-și poată permite aceasta.

Într-o zi îl întrebă copila:

„E adevărat tată, că scoicile acestea frumoase sunt urechile mării?”

Tatăl cugetă un moment. Sunt uneori întrebări la cari părinții înșiși nu știu ce să răspundă.

„Valurile vorbesc“, reluă Aneta. „Prin urmare ele au gură. N'ai auzit tu nicicând șoptele lor?”

„O! ba da!“, răspunse tatăl cu convingere.

El eră marinar și cunoștea bine toate aceste lucruri. De câteori, pe barca-i singuratică, plutind în voia 'ntâmplării, între cer și mare, ascultase apa ce povesteă în jurul lui? El însuș a vorbit cu ea, căci legănarea mării, părea că-i aduce sărutările copilei sale iubite.

Și el, tainele sale le 'ncredință valurilor, cari înainte de-a se sfărâma călătoreau la Neapol, unde vreunul dintre ai săi trecând pe-acolo și auzindu-le

cum să isbesc de țarm, ar recunoaște poate 'n graiul lor salutul celui ce lipseă...

Apoi spune marinarului, că apa nu vorbește!

Aneta continuă: „dacă au valurile gură și pot vorbi, și pot să-mi îmbrățișeze picioarele când merg pe plaje, trebuie să aibă și urechi spre-a auzi. Tu ce zici?”

„Zic că ai dreptate“ — răspunse tatăl. Ei, ș'apoi?”

„Apoi... nimic!“ suspină Aneta, care 'n tot timpul plimbării nu mai zise o vorbă.

Acesta înțelese 'n fine, că fika sa nu se opriă la vitrinele neguțătorilor de corale de dragul vre-unui colan frumos ce-ar fi dorit așa de mult să i-l îmbie. Într-o zi o întrebă de se mai gândește la urechile mării?

„Da, totdeauna“, răspunse Aneta foarte serioasă.

„Și pentruce?” Tatăl își răsucea mustețile lungi cercând a ghici.

„Pentrucă“ — zise Aneta — „când tu vei fi pe mare și eu aș aveă ceva să-ți spun, mi-aș apropiă gura de urechea mării, cum o apropii de urechile tale, și i-aș spune ce-aș aveă de spus. Marea, pe urmă ți-ar aduce vestea ție.

Tatăl Anetei nu eră de geaba marinar, ideea fu pe placul său, el o găsi frumoasă și 'ncepă să facă economii.

„Nu mai fumezi?” — îl întrebă într-o zi, de tot surprinsă mama Anetei.

„Am pierdut gustul“, răspunse el în silă „îmi cauză durerii de stomac“.

„Glumești!“ zise mama. Tu ai un stomac de struț, capabil a mistui și pietri.

„Poate vine de-acolo“, murmură tatăl, „că fac prea puțină mișcare; de-aci 'nainte n'oi mai merge cu tramvaiul“.

Grație acestor mici economii, tănuite cu-afăta îndemănare, urechile mării au putut fi cumpărate. Bunului părinte i se părea, că una dintre scoici pornește spre el șoptindu-i încet:

„Vină mai aproape, uite, sunt gata, ia-mă, du-mă cu tine“.

Și el a cumpărat-o. Două zile în urmă, plecă pe mare, cu frumoasa corabie „Sfânta-Ana“ a lui moș Carmine. Înainte de-a plecă dete învățăturii Anetei: „Totdeauna, când te vei sculă și 'mi dai bună-dimineața, și 'n toate serile, înainte de culcare, trimite-mi câte-un sărut“. Urechea mării fu așezată pe dulapul mamei, în fața chipului sf. Ana, iar scaunul Anetei alături de dulap. Salutul de dimineață și sărutarea de sară fură date cu credință, așa cum s'au fost înțeles. Atâtea lucruri aveă de povestit tatălui în călătorie; ziua eră plină de evenimente!

Urechea mării devenise un membru al familiei, am puteă zice, chiar membrul cel mai prețios. Nu reprezentă ea oare pe cel ce lipseă?... Când capra, trăgând de ghem, strică impletitura bunichii, tatăl eră cel dintâiu ce trebuia să afle; de căpătă Aneta notă bună din caligrafie, tot tatăl eră acela căruia se grăbeă a-i

da de știre; de-avuseră la masă fragi, Aneta-i povesteă cât de gustoase-au fost.

Și veștile se perândau cam în felul următor: „Plouă... mă duc să mă culc... azi îmbrac haina cu carouri vinete și roșii... etc“.

Când eră vremea plimbării, Aneta zicea:

„Acum mergem să căutăm răspunsul“. Îl și găseau întotdeauna. Marea, bună ori rea, n'are niciodată odihnă. Când se mișcă tăcută, legănând alene bărcile, Aneta auzia pe tatăl ei zicându-i:

„Fii cuminte, nu te plecă prea tare pe fereastră, dă mamei un sărut și bunichii, spune la toți că-s sănătos“.

Când marea zbuciumă bărcile și gemea 'n bătaia razelor de soare, Aneta auzea pe tatăl ei isbucnind în răs: „Capra, ha, ha! o știu eu. Neroada asta e o hoață mare! Ce bine trebuie că 'ți petreci cu ea!

Și multe alte lucruri mai deslușia Aneta. În zile de furtună nu puteă auzi fără să tremure, — sgomotul ce 'l făcea fluxul isbindu-se de țarm. Steteau atunci în casă câteși trele, bunica, mama și ea, palide de frică, rostind rugăciunea marinarilor.

Bunul tată își uitase puțin de conchilă. Se gândise la Aneta adeseori și-i părea c'o vede plângând, dar el încă eră așa de ocupat. Nu-i o viață de pierdvară aceea ce-o petreci pe bord. Muncești zi, noapte fără 'ncetare. El nu lipseă dela postul său, — iar de lipseă, — doar timpul scurt cât sta sara răzimat pe punte, cătând în urma corăbiei ce pluteă spre dulcele pământ unde și-a fost lăsat pe ai săi...

Într'o sară marea eră așa de agitată și cerul încărcat de nori, că moș Carmine zise:

„Copii, acum nu-i vreme de glumă; strângeți pânzele. Să fim gata, căci peste trei ciasuri începe dansul!“

Tonul cu care vorbeă era sigur și cuta din mijlocul frunții așa de adâncă, încât oamenii se puseră imediat pe lucru. Nimeni nu cunoștea furtunile mai bine, ca bătrânul lup de mare. Ne putem, deci, închipui, dacă tatăl Anetei avut-a timp să cugete la alte lucruri, afară de pânzele de tot felul, mari și mici, înalte și joase, în trei ori în patru colțuri ale unei corăbii, cari au poate și vreo douăzeci de nume diferite. Tatăl Anetei eră cărmaci.

Moș Carmine nu se gândise, că furtuna va isbucni așa de iute și cu-atâta furie. Într-o clipă marea s'acoperi de creste albe, cari creșteau mereu și se 'nălțau ca niște munți. Cerul pân'acum posomorât se făcù galben, apoi verde. Vânt înfricoșat zguduia „Sfânta Ana“, amenințând s'o răstoarne 'n valuri.

Se auzea trosnetul surd al pădurii, și la fiecare lovitură de val, catargele păreau, că se vor frânge. Pânzele erau scuturate cu-atâta putere, încât voinicul marinar nu eră nicidecum în stare să le 'ndoaie.

Poruncile strigătele, se 'ncrucisau în tumultul mării ș'al vântului. Întunericul devenia tot mai adânc. „Sfânta Ana“ rătăcea în neștire. Un nor mare de ni-

sip o acoperi. În mijlocul vuetului se auzi atunci un glas strigând:

„Un om în mare!“

Și „Sfânta Ana“ aplecată pe-o coastă alergă, alergă, ca o jucărie a destinului.

Omul căzut în mare era tatăl Anetei. Luat repede de-un vârtej, el crezù că i-a sosit ciasul de pe urmă.

Dar, — cum adeseori se 'ntâmplă, — norul de nisip își continuă calea și aerul se limpezi. Cărmaciul prinse curaj, se culcă pe valuri și scoase un strigăt ce fu auzit. Un alt strigăt îi răspunse: „Un om în mare!“ Tovarășii săi vor ști că mai trăiește și vor face, de sigur totul pentru a-i veni în ajutor.

Dup' un moment marinarul înotă cu putere în direcția „Sfintei Ana“, apoi ne mai văzând nici catarg, nici pânze la orizont, căută să-și cruțe puterile și se lăsă purtat de valuri. Câte ceasuri se vor fi scurs așa? Tatăl Anetei nu le numărăse, știă numai, că erau lungi cât o vecinicie. Sosirea nopții îl descurajă. Tovarășii nu se mai întoarseră, de sigur li se întâmplase vreo nenorocire. Dacă „Sfânta Ana“ nu se află 'n pericol de naufragiu, se află, desigur în imposibilitatea de-a fi dirigeată. Așadar el eră pierdut!

Ciasurile se scurgiau negre, lungi și triste. Marea se liniștise și legănă pe bietul naufragiat. Ce-i păsă lui acum că furia ei se potolise și valurile nu se mai sbăteau; el eră un om sleit de puteri, lăsat în voia întâmplării. Părăsit de toți, nu mai avea speranță de scăpare; vreo minune l'ar fi mai putut salva.

Așa cugetă sârmanul marinar. Frigul îl biruise, membrele-i se 'ncârligau, brațele nu și le mai puteă mișcă.

O clipă simți dorința de-a închide ochii ș'a se scufundă.

Dar deodată gândul îi zbură la ai săi, la Aneta. Dorul de-a revedea pe micuța, îi dete o scântee de curaj și cercă să 'noate. Trecuseră atâtea ceasuri de când așteptă și se simția obosit, grozav de obosit. O clipă închise ochii, nu mai văzù nimic, nu se mai gândi la nimeni...

În sara asta, Aneta vorbise, ca de obicei, cu tatăl ei îndepărtat. Prin scoică îi înșirase ea atâtea lucruri interesante; toate noutățile zilei. Ca încheere i-a trimis trei sărutări, — una din partea mamei; pe urmă s'a dus să se culce. Dar somnul nu s'a îndurat să vie. Pe mamă-sa o auzea cosând la mașină în odaia învecinată. Ce bine-ar fi, — cugetă ea, — dacă tata și mama ar fi totdeauna la olaltă, viața 'ntregă, împreună cu Aneta.

Dar uite, sârmanul tată eră acum pe mare! Aneta se sculă din pătisorul ei, mersé 'n vârful degetelor până la dulap, își apropie gurița de urechia mării și murmură încet, încet de tot, ca mumă-sa să n'o audă: „Tăticule, tăticule dragă, vină iute, iute! oh! da, vină iute, că prea suntem singure, mama și eu, vină, vină, vină!“

Mulțumită se vâri apoi sub plapomă și dormi până 'n zori de ziuă.

Spre nemărginire, de Ian Styka

Tolstoi, excomunicat de sfântul Sinod al Rusiei, iar de Hristos îmbrățișat. (După o pictură a lui Ian Styka).

Soliei îi trebui câțva timp pân' a ajunge. Mia întâiu fiindcă tatăl eră foarte departe, apoi oceanul însuș nu face tot ce-i stă 'n putere. Vorbele alunecară peste crestele valurilor și ajunseră spre zori purtate de ușoara mișcare a fluxului. Marea tăcută, tristă, îmbrățișă un corp de om ce i se 'ncredințase. Ea începū a murmură, a șopti ceva, un lucru!... Oare ce șoptea marea?

„Vină, vină, noi suntem singure... vină vină, vină...”

Omul ascultă și redeschise ochii. Trebuia deci să mai lupte. Urechile mării auziseră vorbele dulci ale Anetei, și marea se rugă acum pentru ea, cu voce blândă de copil, cu gemetul înăbușit al fluxului.

Curaj! Tatăl Anetei făcū o ultimă sfortare, se ridică de-asupra apei și privi în depărtări. O bucurie! „Sfânta Ana” eră la orizont. Mănată de vânt ea alergă cu toate pânzale întinse...

Istoria asta mi-a povestit-o tatăl Anetei. Micuța mea râdea cu ohișorii pușin umezi, iar eu ce credeți c'am făcut? eu... am plâns.

O O O

NOPTII...

T. MURĂȘAN

Noapte, noapte iar mi-ai prins
Clipele senine
Și mă porți par-că-n adins
Pe cărări streine...

Nicăiri să nu-mi gădesc
Ochilor năframă,
Inima să mi-o-mpărjesc
Nebăgal în seamă...

...Tuturor pe frunți le prinzi
Ramuri de sullină
Numai mie nu-mi întinzi
Cupa de hodină...

...Noapte, noapte, doamnă rea,
Vis frumos mă cheamă,
Lasă-ți și pe fruntea mea
Brațul fău de mamă!!

II.

Ce dulci-s orele din noapte,
Când toate prind în jur să tacă,
Când melodii pierdute-n larguri
S-abat la casa ta săracă...

Când stai sub razele de lampă
La sânul viselor stăpâne,
Când stai ș-ascuți și smulgi o clipă
Din taina zilelor de mâne...

Când stai ș-ascuți și-ncepi a plânge
Și n-ai pe suflet nici o jale...
Tu plângi... dar cine-o să-nfeleagă
Ce preț au lacrimile tale?!

O O O

MISTERUL POETULUI

ANTONIO FOGAZZARO

— 3 —

Trad. din italianește de: D. TOMESCU

III.

În Iunie, 1871, doamna plecă cu soțul să petreacă vara pe lacul de Geneva. Aveau de gând să se reîntoarcă în Italia prin Simplon și să se oprească puțin pe lacul Maggiore, la Stresa sau la Pallanza. Ne învoisem să-mi scrie din Geneva, dacă eră cu puțință să ne întâlnim acolo într'ascuns; de nu, trebuia să caut s-o întâlnesc pe lacul Maggiore. Li făgăduii să lucrez, în răstimpul ăsta, fără preget.

Într'adevăr, ea eră puțin surprinsă și mâhnită de complecta lenevie intelectuală în care mă prăbușise iubirea, și pe care eu, în sinea mea, mi-o explicam foarte bine. Timp de un an și jumătate nu scrisesem de cât vreo patru sau cinci poezii lirice de iubire, cât mai elegante, după puterea mea, pentru că așa cerea gustul ei, dar foarte reci. Acum ea se îndrăgostise de *Idyls of the King* de Tennyson și ar fi dorit să scriu și eu un poem în genul ăsta, cât mai rafinat și cât mai aristocratic cu puțință. Li făgăduii să fac ceva, și fiindcă simțiam și eu nevoia de liniște și de aerul de munte, gândii să mă sui la Lanzo d'Intelvi, unde cunoșteam Hotelul Belvedere, tihnit, elegant, așezat minunat, într'o singurătate pitorească și cercetat aproape numai de englezi. Aci, aș fi putut lucra în liniște.

Plecai deci, în ziua de 28 Iunie, prin Argegno. Atât de răcoroasă și de verde era valea, și atât de curat aerul! Mi se părea că sorb libertate, nevinovăție și viață. Vizitiul meu se opri puțin în sătulețul Pello; câteva căsuțe printre castani, cu micșunele și garoafe

înflorite pe la ferești. Coborii la fântână. O fetișcană frumoasă, cu mânilor pârлите de soare și cu brațele de lapte, scotea apă. Imi dete și mie. O întrebai dacă e bună. Răspunse în dialectul ei:

— Alină toate suferințele.

Mă uitai la ea cu uimire. „Chiar pe toate?” — întâmpinai eu. Ea nu mai răspunse, se înroși și zimbi, ca și cum mi-ar fi cetit gândul.

Beui din donița frumoasei copile, și plecând din Pello, mă gândiam, că poate gura ei mică, inimioara ei și brațele-i de lapte ar fi putut într'adevăr să aline orice durere. Eră ea poate idila pe care-o căutam, cu puțință dramă și mister? Brațele acelea așa de albe nu erau de alpiniană, ci de zeiță.

Observam, suind încet printre munți, că natura vechea mea prietenă, începea iarăș să-mi vorbească, după doi ani de tăcere. Trebuie să fii un vizionar de prisos, pentru ca să poți înțelege bucuria aceea pe care o ai, când te simți înconjurat de iubirea stâncilor, de iubirea apelor și a copacilor. Imi părù aceasta un semn cum că aș fi putut însfârșit să scriu. Când îmi vorbesc munții, cel dintâi simțământ, pe care-l am, e o duioșie melancolică, o ușoară dorință de-a mă topi și de-a mă face una cu viața lucrurilor; după aceea însă vine căldura plămuirii și ușurința scrisului. E acelaș simțământ, pe care mi-l pricinuește câteodată Mendelssohn.

La hotel, nu găsii nici o scrisoare dela Genua, și mă bucurai. Eu, când am iubit, n'am iubit nici odată mai puternic decât din depărtare; acum însă, departe de doamna, n-o mai simțiam. Nu eră lume multă. La masa de șease luau parte vreo treizeci de persoane. Eu ședeam lângă o frumoasă și elegantă doamnă bălae, cu ochii orientali, ca și parfumul de roze, îndrăzneț de ciudat, pe care-l întrebuiță. Cele-

Tolstoi, după o pictură a lui Ian Styka

Tolstoi își scrie celebra lucrare: „Manifestul” (1908). În jurul lui durerile țării sale. (După o pictură a lui Ian Styka).

lalte doamne erau aproape toate bătrâne și foarte slute. Italienii, nu mai mulți de patru sau cinci, aveau o înfățișare foarte mâhnită, păstrând o tăcere gravă de exotici, și mă priviau cu vădită lăcomie de a mă înhăță pentru petreceri, pentru taifas și pentru biliard. Astea-mi insuflau groază, ceea ce mă făcu să fiu foarte rece cu un mic domn bătrîn, care, după cină, făcu mai întii o introducere asupra celebrelor mele poeme (!), îmi spuse că el și tovarășii săi să simțiau foarte stingheriți printre englezi și erau încințați de venirea mea. Adăogă apoi că se numește cavalerul Tale, și ceilalți se numiau contele Tale și cavalerul Tal celalalt; cel de al patrulea nu avea titlu, dar era totuș o persoană foarte cum se cade. În sfârșit, acest sârman domn îmi făgădui să vorbească bucatarului ca să obțină-mai puțin plumpudding, și mai mult respect pentru minoritatea națională. Mă lăsă apoi în pace, și nici nu ne-am mai vorbit.

Eșii să iau cafeaua sub castanii plâpânzi din terasă, unde și frumoasa mea vecină stătea privind apusul înflăcărat și lungul arc, mareața desfășurare a zăpezilor eterne din zarea îndepărtată. Eu însă nu priviam nici cerul, nici fulgii, n-o priviam nici pe ea, ci priviam acolo în față-mi, dincolo de lacul întunecat, cufundat la picioarele noastre într'un abis de șașesute de metri, dincolo de cea dintâi coamă ierboasă a muntelui dimpotrivă, priviam o stâncă uriașă, cu întreg neamul ei de țurle năruite împrejur, o stîncă pe care o cunoșteam de mulți ani și care-mi era dragă ochilor mei. Eu am fost un copil sfios și trufaș. La șaisprezece ani, cu capul plin de Leopardi și de Victor Hugo, de panteism și de pesimism, arătând în afară un mare dispreț pentru lume și purtând în suflet o dorință nebună de a fi laudat de cătră oameni și iubit de femei, îmi intrase în cap ideea melodramatică de-a mă îngropă acolo sus. Trecuse cătăva vreme, de când nu mai văzusem stânca; ea nu cunoștea nebuna mea iubire cu domnișoara, și toate gândurile tinereții mele, jumătate șoimi și jumătate vrăbii, își aveau cuibul lor tot acolo. Și tot acolo erau și melancoliile mele calde, trufașul dispreț față de ceea ce tovarășii mei numeau amor și întruchipările femeiești, singurele care mi se păreau vrednice de mine. Dacă cineva mi-ar fi zis: Te vei lega fără iubire, ci numai din slăbiciune, de o femeie care te va dori fără iubire, ci numai din deșărtăciune, ia-ș fi răspuns: nu, niciodată! Și, drept vorbind, n'aș fi meritat să zac singur, ca poet al munților, în acel mormânt sublim.

Mi se dete o cameră, cu două ferești spre mieznoapte. Chiar în seara aceea, zării stânca cea neagră, încununată cu stele, care mi-aruncă în față amintirile neprihănitei și trufașei mele tinerețe. Cercai să lucrez; din tînjirile spiritului meu pot cîte odată să desprind aripa unui vers fericit. M'apucai să zugrăvesc o pînză idilică, mă gândii la frumoasa copilă cu brațele de lapte, la fântâna din răsucru, la ferestrele împodobite cu garoafe, și la tine m'am gândit, prietina mea, de pot să fiu iertat. Dumneata știi felul meu de lucru; iau

un chip adevărat, și încep să țes împrejurul-i poezie, urmându-i formele și totdeodată ascunzându-i altele. În seara aceea însă nu putui să găsesc nici un fir subțire și puternic, și nu făcui altceva decît să mîzgălăsc hîrtia de geaba. Îmi pierdii curajul.

Ce zice Heine? „Inima mea se aseamănă cu marea“. Eu, umil poet, voi spune numai, că a mea se aseamănă c'o sârmană lagună, fără mîrgăritare și fără mîrgeane, dar care totuș se umflă și se lasă întocmai ca și marea, în fiecare zi, prin însăș firea ei și prin înrăurirea tainică a vreunei puteri ascunsă, în cer.

A doua zi dimineata, primii scrisoarea dela Geneva. Eram așteptat după douăsprezece zile, când puteam să fim singuri și fără nici o bănuială. După acest exordin, urmau sfaturi solemne, cari aduceau imputări; mi se opriă chiar și cea mai mică familiaritate. Totul îmi păru iezeitic și desgustător și numai decît îmi veni gîndul să nu mă duc; dar pentru că mai aveam șeaze zile de răgaz, hotării, după o rea deprindere a mea, să mă chibzuiesc în clipa cea din urmă. În vremea asta, vechea nepăsare și vechea mea tînjire mă cuce-reau din nou. Părăsii căutarea unei idile; nici italienii, nici frumoasa bălae și nici vreo altă persoană din otel nu mai puteau să-mi trezească interes. Îmi petreceam zilele, rătăcind pe câmpii, cu inima împovărată, stînd ceasuri întregi în iarba, ascultînd vîntul și privind mișcările încete ale umbrelor. Castanii din Pellio, livezile din câmpia d'Orano, trecătorile singuratice din Val Mara, toate trebuie să-și aducă aminte de mine. În drumurile mele, nu întîlniam, niciodată, pe nimeni; nu vedeam chipuri de oameni decît la *table d'hôte*, întotdeauna liniștită și solemnă.

În seara de întăiu Iulie, pe la zece, ceteam în camera mea, cu ferestrele deschise, când deodată aud cîntînd la pianul hodorogit din sala de conversație, *Gran scena patetica*, de Clementi, auzită de dumneata de atâtea ori. Mi se părû o mână aleasă, și coborîi. Cîntă o doamnă engleză, și, cred, că în sală se aflau toți oaspeții otelului. Sala e în rîndul de jos, are o ușă și două ferestre în față. Mă dusei să stau afară, în întunec.

Noaptea era vijeliosă. Fulgerări neîtrerupte, fără tunet, biciuiau, dincolo de lac, nourii negri și crestele sălbaticice, cari păreau că trăiesc însuflețite de acele re-pezi licăriri.

Cerul stătea întunecat deasupra capului nostru, întunecat stătea abisul la picioarele noastre; și, când tăcû pianul, se auziră jos, în văile adânci, toate clopotele din sătulețe. Două doamne ieșiră și se așezară aproape de mine. Nu puteam să le văd, dar simții parfumul de roze al vecinei mele. „Foarte bine, nu-i așa?“ zise ea, în englezește. Era singurul glas de femeie pe care-l cunoșteam acolo sus. Nu primi răspuns. După cîteva clipe, auzii celalalt glas șoptind, încet:

— *The bells* (Clopotele).

M'am gândit mereu, și nu știu în ce chip a răsărit în mine acest gînd ciudat, că mireasma de *olea fragrans* ar putea să dea o idee despre dulceața acelu

glas. Tresării, și mă întrebai unde-l mai auzisem. Doamna, cea cu esența de roze, mai zise iară nu știu ce, și glasul cel dulce-i răspunse:

— *Yes there is hope* (Da, e nădejde).

Avusei ca o fulgerare lăuntrică; eră glasul visului meu. Începui să tremur, să tremur mereu, fără să știu de ce, fără să mai înțeleg nimic, deși cele două glasuri vorbeau înainte. Trei sau alte patru doamne ieșiră din sală și întreaga societate apucă apoi în spre copaci. Eu nu putui s'o urmez; aveam o negrăită dorință de-a rămâneă singur. Alergai în camera mea și acolo mă ușurai.

Eram ca un nebun, îngenunchiam răsând și plângând, săriam în picioare să mă rog, simțind desfășurarea lui Dumnezeu și nimicirea mea, întindeam dela ferestre brațele spre stânca neagră, bătută de fulgere, îi spuneam, c'o bucurie triumfătoare, să mă iubească înainte, pentru că mă întorceam la ea demn. Vorbiam așa cu glas tare, apoi radeam de mine însumi, radeam de aprinderea mea pentr'o persoană, căreia nu-i cunoșteam nici fața, dar eră un răs fericit, plin de credință, fără nici cea mai mică ironie.

„*There is hope, there is hope*“ repetam mereu: „e nădejde“. Și-apoi mi-acoperiam fața cu mâinile și mă gândiam: dar ea? dar ea? Cine știe dacă n'așteaptă și ea, cine știe dacă n'a avut și ea visuri, presimțiri? Ce față, ce nume va avea? Apoi, nu mai mă gândiam la nimic, și mă cuprindea iară tremurul dela început. Într'o clipă tristă din copilăria mea, rătăcind pe colinele înflorite ale țării mele, întrevăzusem în viitorul meu, o tinerețe întunecată și rece, și la apusul acesteia, un amor neașteptat ca floarea de agav. Acum inima mea se sbăteă: „agavul, agavul!“ Îmi împreunai mâinile, ridicându-le în sus, și răsufând din greu. Crezui, că în clipa aceea, ochii mei țâșneau într'adevăr lumini.

— Urmează. —

O O O

PERPETUUM MOBILE

VIORA DIN BIHOR

Sărmane doruri dragi,
Voi vise risipite,
Voi spulberate flori
Pe drumuri poleite,
Scăldate-n raze d'aur,
Bătute de vânt,
Ce vă topiți în rouă
La-al sării cuvânt,

Trandafirul buciom
Al zărilor vă chiamă
Din moarte la viață
Și fără să vă dați seamă
Nebunul joc să-ncepe
De vise și de flori,
Până sfârșite cădeți
Ca să-nviați în zori!

O O O

LEVITICUL

Dr. IOSIF POPOVICI

Leviticul e cartea a treia dintre cele cinci cărți ale lui Moisi. Pe noi ne interesează această carte din punct de vedere filologic, respective literar. Toate aceste cinci cărți sunt cunoscute sub numele *Paliia*. Din *Paliia* s-au tipărit la Orăștie sub domnia lui Sigismund Báthory și cu îndemnul lui Geszti Francisc la 1582, numai cele două cărți dela început: *Facerea* și *Eșirea*. De atunci au trecut aproape 330 de ani. Deși autorii acestor traduceri pomenesc în predoslovie (= prefață) că au tradus întreaga *Paliie*, apoi cărțile regilor și alți proci mai mici, etc., norocul slab al nostru nu ne-a îngăduit să ni-se păstreze și din aceste traduceri cel puțin manuscriptele. Chestiunea traducerii *Paliiei* au rezolvit-o într'un studiu special, pe care am avut fericirea să-l public în *Analele Academiei Române* volumul XXXIII, 517—538. În acest studiu am dovedit contra studiilor dlui N. Iorga, că *Paliia* n'a fost tradusă din slavonă, ci din maghiară. E și natural, căci suntem tocmai pe vremea când influința calvină să manifestează asupra sufletului nostru din toată puterea. Nobilii maghiari primară reforma și având un copil resfătat pe tronul Ardealului, încep ei din îndemnul lor propriu reforma poporului românesc, căci nu se poate închipui, că un băiat de 9 ani, cum a fost Sigismund Báthory, când s'a tipărit *Paliia*, să fie conștiu de chemarea lui și să reformeze el. Reformații au primit între cărțile sfinte și *Paliia* și au și tradus-o. În limba maghiară s-a tipărit și tradus de Gaspar Heltai la Cluj (Kolozsvar) în 1551. Această carte a format baza traducerii *Paliiei* în românește. Motive mai de aproape nu pot înșiră, cine se interesează să la caute în studiul meu pomenit mai sus. La noi există un prejudețiu grozav în studiile de materie literară. Ce explicare poate avea acest fapt, nu pot ști. Destul, că există și existența lui e o nenorocire. Noi suntem încă copii și cum nu umblăm totdeauna pe picioarele noastre, ne clatinăm când în dreapta, când în stânga. Sufletul nostru e ca noi și noi nu putem fi altfel. Cum însă suntem săraci și n-avem stare, ne trudem poate peste puterile noastre să avem și noi starea altor popoare mai vechi, decât noi. Dar cu vechimea și dreptul istoric ajungem unde suntem. Și cum în toate manifestările vieții noastre sociale așa și în materie literară, tradiția și prejudețul ne clatină echilibrul. Cutare a zis la noi, că cutare lucru trebuie să fie așa, și așa trebuie să fie! A zis B. P. Hașdeu, a zis N. Iorga, a zis T. Maiorescu, așa trebuie să fie, cu toate că în știință și mai cu seamă în chestii filologice și literare zisul nu prea merge. A acceptă un lucru în felul acesta e cât să poate de comod, dar mărimea persoanei care a zis nu ne ia dreptul să căutăm, să vedem, poate va fi greșit, că nu e nimic mai ușor, decât a greși.

Trebuie să părăsim comoditatea aceasta și să ne punem pe lucru! Azi nu mai putem să pierdem o sută

de ani pentru organizarea ortografiei române, ca și-n suta trecută. Astăzi timpul e bani și vorbim numai în valori. Psihologia luptelor etnice încă se schimbă. Și dacă nu ne ocupăm, decât cu șablonerii migăloase, nu știu zău cum ne vom justifica naintea timpului care trece. Sunt multe lucruri, e drept, în literatura noastră necunoscute, dar aceasta nu ne ia dreptul să nu ne ocupăm de ele și să persistăm într-o lenevie orientală. Trebuie să pătrundem în misterele lor și armați cu luminele științei de azi să sfărâmăm și cel mai gros întunec. Înături cu lenevia, munca cinstită și curată de patimi are să-i ia locul Noi recunoaștem meritele antecesourilor noștri, ei au împlinit mare lucru, ne-au format și ne-au păstrat limba, comoara noastră. Datoria noastră e să continuăm cultul lor, dar nu să devenim sclavii credinței lor, ci să fim profeții zilelor noastre din viitor. Dacă limba noastră le-a fost leagănul bucuriilor lor, nu dorim ca să le fie sicriul speranțelor lor. Ea trebuie să ne fie spațiul social în care se proiectează sentimentele și cugetele noastre, ea trebuie să formeze baza sufletului nostru social. Conștiința noastră se poate numai cu ajutorul ei manifesta. Viața noastră nu plătește nimic fără ea, căci noi numai în ea trăim și fără ea n-am fi ce suntem. De aici mănecă marele adevăr, care a fost surghiunit de interesele și speculațiunile politice. Acesta e motivul că limba și literatura noastră nu poate fi studiată de străini cu sinceritatea pe care o are sufletul nostru, dacă o are. Și între noi sunt oameni slabi și batjocura lor e mai grea, decât a străinilor. Considerațiunile acestea au cuprins prea mult sufletul meu și m-am depărtat puțin dela obiectul meu. Dar au fost în legătură, căci numai așa să pot explica greșelile cu voie și fără voie.

Să ne întoarcem la *Levitic*. Traducerea *Leviticului* nu s-a pierdut fără urmă. Acum 40 de ani a descoperit B. P. Hașdeu în „Biblioteca Națională“ din Bălgradul Serbiei 2 foi de pergament, pe care se păstrează un fragment din această traducere și anume cap. XXVI v. 3—41. Această traducere a fost publicată de B. P. Hașdeu în *Cuvinte din Bătrâni* vol. I. 5—17 și privită ca cea mai veche traducere biblică, care s'ar fi tradus în Oltenia pe la 1550 și ar fi ajuns în Serbia cu o serie de documente brancovenești. Cum a ajuns acest fragment din *Levitic* la Bălgrad nu știu, dar că ar fi cea mai veche traducere biblică nu e adevărat. Dacă există ceva legătură între acest *Levitic* și celelalte cărți traduse din vechiul testament, pe care le amintește păr. V. Mangra în *Cercetări literare-istorice* p. 19 (Buc. 1896) nu știu, fiindcă n-am putut folosi manuscriptul din chestiune. Știu însă sigur că cele două foi dela Bălgrad publicate de B. P. Hașdeu sunt luate din manuscriptul care a cuprins traducerea întregii Paliie. În felul acesta trebuie să rectific, că autorii traducerii au scris bine în predoslovie: ei au tradus deși n-au tipărit tot. Posibil că și moartea lui Francisc Geszti să fie cauza că nu s'au tipărit mai mult. Că s-au tradus mai multe lucruri pe aceea vreme e adevărat. Reformații n-au fost îndestuliți cu activitatea lui Coresi, ei n-au

putut să ne reformeze întărindu-ne ritul. E drept, au tradus cărți, ne-au introdus limba în biserică, dar n-au putut scoate din ea ritul nostru. Au tradus și cântecele reformate (calvine) și psalmii. Traducătorul n-a fost maghiar cum crede Alexics-Sztripszki, ci român de confesiunea calvină. Cu traducerea n-ar fi ajuns la nimic, dacă nu le-ar fi tipărit și le-au și tipărit cf. fragmentul Todorescu, în Ardeal și nu în Bihor (Oradea-mare) cum cred autorii pomeniți mai sus, nu între 1570—1573¹⁾ ci cam pe vremea Paliiei. Toate combinațiile lor nu corespund adevărului. Critica externă ne apropie de Paliie, limba cântecelor calvine e identică cu limba Paliiei și literatura lor, fie Agyagfalvi, fie exemplarul din biblioteca liceului reformat din Cluj, fie psaltirea cu cântecele lui Ioan Viski, toate aceste par a fi numai diferite redacțiuni a acestor cărți folosite în biserică calvină. Cel puțin între Viski și psaltirea cu cântecele din Cluj e mare apropiere, așa că se pare, că Viski n-a făcut altceva, decât a modernizat traducerea anterioară lui.

Dacă comparăm acum fragmentul din *Levitic* cu textul corespunzător din traducerea maghiară a Paliiei, vedem că traducerea românească corespunde textului maghiar. Prin urmare acest fragment formează o parte integrantă din Paliia noastră dela 1582 și nu poate fi din Oltenia și cea mai veche traducere biblică. Greșelile de scriere cum de pildă *până* în loc de *pâne* p. 6, *zice* în loc de *zece* p. 10, etc. s-au putut face la transcriere. Cum a ajuns fragmentul în Serbia nu știu, după cum nu știu, ce motiv a îndemnat pe scriitor, ca să-l transcrie pe pergament.

Că a fost tradus din limba maghiară se vede din topica, din diferitele cuvinte de origine maghiară precum și din toată aranjarea. Nu e locul aici să public în edițiune critică textul *Leviticului* în colonne paralele: textul cu originalul, dar totuș ca să nu să pară lucru hasardat și ca să nu comit și eu o enunțaiune și să cad în greșala autorităților citez un pasagiu, care cred că ne va ilustra îndeajuns aceea ce afirm. Pasagiul e: „că eu sunt domnul dumnezeul vostru, cela carele pre voi am adus afară de în Egipt, cum robi acelora să nu fiți, și jugul a gromazilor voștri am frânt, cum în dereptate să îmblați“. Textul e redat în transcriere modernă și tot astfel voi redă și originalul maghiar după limba de azi ne având posibilitatea să tipărim cu caracterele, ce s-au folosit în vechime. Textul corespunzător e următorul: „Mert én vagyok a ti Uratok Istenetek, ki titeket Egiptusból kihóztalak, hogy azok rabjai ne lennétek, és a ti nyakatoknak igaját eltörtem, hogy feligazódvá járnátok“. Traducerea e făcută cuvânt de cuvânt, întocmai ca și-n *Paliia*.

Aș putea cită mai multe pasagii, care toate ne arată unul și acelaș lucru, că fragmentul acesta a fost tradus după Gáspár Heltai. Amintesc de încheiere încă un singur lucru, cuvintele au fost traduse după înțele-

¹⁾ Nu știu ce motive a îndemnat și pe dl V. Onițiu să ia de bani buni, ce scriu autorii de sus. Cel puțin așa cetesc în „*Drapelul*“ No. 141.

sul lor cel mai apropiat așa de ex. fa=lemn, aici nu să mai distinge între *pom* și *arbore*, ba avem vorbă și de *frunza sunătoare a lemnului* p. 12, care corespunde originalului maghiar *a fának csergő levelétől*, etc.

* *

În studiul acesta mic am vrut să stabilesc un nou adevăr, că *Leviticul* face parte din *Paliia* dela 1582 și

să sfărâm încă un prejudiciu, deși a fost susținut de un bărbat ca B. P. Hașdeu. Cetitorul binevoiască a judecă, dacă am spus adevărul, căci eu am spus, ce am avut de spus. Pentru specialiști mai am și altele de spus, dar pentru stabilirea adevărului e de ajuns, ce am scris mai sus.

0 0 0

FLORI DE-O ZI

SOLUS ERO

AL. CIURA

Răsfoiesc volumul lui Goga, și mă opresc la un titlu „*Solus ero*“, care îmi sună azi ca o muștrare.

Solus ero — voiu fi singur!

Iată, am ajuns și această minune. Poetul tămâiat de toată lumea, care s'a ridicat cu un singur volum, alături de cei mai mari scriitori, ce i-a avut vreodată literatura românească, a fost lovit și batjocurit în modul cel mai fără milă; creațiile lui *poetice* au fost zeflemizate în coloanele unui jurnal al nostru, cu reminiscențe din spiritul critic al ficiertatului Caion, pe care îl prohodise de mult lumea literară, când cu atentatul neisbit de a-l răpune pe măiestrul Caragiale.

Și pe urma acestui atac, când eră smâncit de pe pedestal un poet, care a fost ridicat în slavă, cu un entuziasm fără precedent în istoria noastră literară — și chiar în a altor neamuri — nu s'a aflat *nimeni*, care să-și ridice glasul pentru apărarea *operei literare* a poetului, în care s'au sintetizat toate aspirațiile atâtor milioane de oameni, cari l-au cetit și l-au îndrăgit, și îl citează cu ori ce prilej?

Nu s'a aflat *nimeni*, dintre atâtea zeci de mii de admiratori intelectuali ai poetului, care să-și ridice glasul de protest împotriva unui sdrobitor de icoane, care intră și în templul Artei cu ciomagul, ce se obișnuiește la agităriile electorale?

Nu s'a aflat *nimeni*, care să spună acestui infuriat domn A. C. Popovici:

— Domnule politician! Noi recunoaștem cu toții supremația d-tate politică; admitem chiar că ești cel mai mare geniu în acest ram — și dacă ai ceva neînțelegere *politică* cu Goga, scarmână-l cum îți convine, căci va avea și el condeiu să-ți răspundă. Să nu uiți însă maxima, ce se obișnuiește pretutindeni: qui bene distinguit!

În politică ai, bineînțeles, mână liberă și competență absolută, când lupți în numele „disciplinei“ și al „solidarității“.

Dar în literatură?

Invocăm acelaș principiu în sprinjinul bieteii literaturi ardelene, când cerem, să binevoiești a nu intra cu ciomagul de politician în bisericuța noastră săracă, pe care de abia acum începem să ni-o ridicăm cu multă osteneală, împodobind-o cu câte o icoană modestă, cum ne iartă și pe noi puterile.

D-ta vii și ne sdrobești și ce biată avem. Scriitorii noștri mari, literați sau politicieni, au trecut granița — s'au mutat în altă țară — și iată, ne-a rămas unul singur, care a preferit să trăiască între noi, și d-ta vii și ni-l strivești și pe acesta.

În numele cărui principiu?

Ești d-ta bărbatul providențial, care are să țină în mâna lui de fier și frânele mișcării noastre literare?

Ești d-ta și în literatură mai mare decât Academia Română, decât Iorga și decât toate căpeteniile noastre literare cari, în chiotul de bucurie al unui neam întreg, l-au încununat pe Goga cu lauri?

D-ta, care lupți în numele „disciplinei“, nu admiți o ierarhie oarecare și în literatură și nu îți dai seama, că ai trecut limita de rigoare, când ridiculizezi cea mai frumoasă operă, cu care Ardealul a îmbogățit literatura românească?

Sau ești și d-ta de principiu, accentuat cu atâta conștiință de un politician de aici: *Trebuie să-l sdrobim pe Goga și ca poet?*

Nu putem crede acest lucru, fiind vorba de un om cu cultura vastă a d-tale, care știe prea bine, că opera unui poet de valoare nu se poate distruge cu articole de polemică... politică!

* *

Așa îmi închipuiam, că trebuia să scrie cineva dintre admiratorii de până ieri ai poetului, când i se smulge din creștet cununa de lauri.

Dar n'a scris *nimeni*.

Aura popularis s'a împrăștiat ca o ceață diafană, la gestul amenințător al celui dintâiu zimbet ironic.

Miile de admiratori au amuțit — și o întrebare amară mă sugrumă:

— Are publicul nostru o opinie, sau nu? Ori așteaptă să i se dea totul de-a gata și să se *alătore* apoi, uitându-și că mai ieri avea cu totul altă convingere?

Întrebarea e destul de actuală și se potrivește la foarte multe din problemele ce ne preocupă, deci vrednicește să se oprească cetitorul, o clipă, asupra ei.

* *

Poetul a rămas singur în ploaia de săgeți, dar cetitorul să nu se întristeze, căci eră obișnuit cu singurătatea aceasta.

Eu port în mine noaptea
și 'n bezna ei adâncă
Mi-e sufletul un vultur
înlăntuit de stâncă
Ar vrea adâncul bolții
cu șoruri să 'ntretaie,
Prin câmpuri de lumină,
prin drumuri de văpaie,
Să-și scalde ochii turburi
în râuri largi de stele...

Și veșnic o să lupte
în patima-i păgână,
Cu bulgării de piatră,
cu lumea de țărăni...

Vor veni însă copiii lui, să-l mângăie.

Vor veni plugarii cei cu fața arsă de soare, va veni dascălul și dascălița și popa cel bătrân — apostolul — și feciorii din sat în chiot de veselie, în zornet de vioare, și nevestele cu șorțul prins în cingătoare, oglindindu-se în valurile Olteului...

Și vor veni Clăcașii —

...oștenii fără nume
Ce duc războiul mare-al tuturor,
Ceice se sting în neguri și uitare
Și cad și mor de cruda împovărare
A tuturor durerilor din lume...

Și poetul îi va mângăia cu dragoste de părinte, va trece cu mâna peste fruntea lor plină de sudoare, și două lacrimi i se vor scurge încet-încet, la gândul că acești uitați mucenici ai pâinii vor trăi *pentru tot deauna*, în haina strălucită și nepieritoare a Artei....

0 0 0

GÂNDURI DE OCAZIE

Cică, a fost un frig de trezeci de grade. Stau acum, — în odaia mea e cald firește, și în suflet asemenea-i cald în clipa aceasta — stau și mă gândesc la frigul acesta mare, din care m-am ales și eu cu o răceală bună. Frig, mare frig, zic oamenii și-și freacă mâinile, bolborosind încă câteva vorbe și pomenind de anul 86, de când încă n-a mai fost așa frig. Eu mă uit la ei și să spun drept nu-mi prea vine la socoteală tânguiala aceasta împotriva frigului, dar cu toate acestea mă gândesc cu groază oarecum la el. Prin sufletul meu trece un fior rece. Și mi-i ciudă nu știu cum, da mi-e ciudă, că frigul acesta într-adevăr e îngrozitor și e atât de mare dușman al omului. Uite, nu bătut el pe cel mai mare comandant al neamurilor, pe Napoleon și-i zdruncină armata, în îndepărtata Rusie? Iar acum mai în zilele trecute prinzând tovarășie de arme cu focul, ruină falnicul palat *Equitable*, în Newyork, păgubind omenimea cu zeci de milioane și stângând atâtea vieți pământene. Mai pune, că bagă boală în oasele unui suflet, pe care îl iubești și în urma unei aprinderi de plămâni, îl duce pe cealaltă lume; apoi să nu te superi și să nu-ți fie mânie pe frig? Ba da și eu în clipă aceasta înțeleg în deajuns, de ce toate popoarele de Nord cred, că în iad nu căldură îngrozitoare e, ci frig îngrozitor. — Vezi, omul și-a făurit închipuirea aceasta, în urma influințelor climatei, în mijlocul căreia a trăit, alegându-și pentru lăcașul păcătoșilor cele două extreme: frigul și căldura. Și cam asemenea de rău e și într-un chip și în altul...

Trezeci de grade frig, necontenit îmi răsună vorba aceasta în urechi și din când în când arunc ochii spre geamuri și-apoi spre cupitor. Și ciudat, spre fereastră privesc nu știu cum mănios, până când soba o învălui așa într-o privire dulce, plină de bunătațe și iubire. Prin gaura dela ușița ei se vede roșeața jarului, care-mi pare atât de ademenitoare și plină de poezie...

Pun încă o bucată de lemn pe el, și după ce aud pâlpaind focul, privesc spre geam cu mândrie oarecum. Ei frigule, acum să te vad! Câte grade ai, trezeci, hai? Pe buze îmi trece un zimbet plin de ironie și pornesc să mai arunc o bucată de lemn în cupitor. Alături patul desfăcut, plapoma pusă în fața cupitorului să se încălzească, îmi suride nu știu cum plin de șiretenie și mă face să-mi treacă un zimbet

pe buze. Trezeci de grade frig și ochii mi-i întorc iar spre geam, și mai plini de ironie, și-apoi pun capul pe pernă. E cald, e bine, o moleșeală dulce trece prin oase și adorm incetul cu-ncetul, îngânând zimbând: hm, trezeci de grade frig!..

*

ARBORE DE CERNEALĂ...

Mulți vor zice, cetind șirele acestea, da asta cum se poate, să fie un arbore de cerneală? Apoi vezi așa, multe sânt, pe cari omul nu le știe și multe se pot, pe care omul le crede imposibile. Da, este și arbore, care conține — nu cerneală adevărată cu care scriem noi, ci un fel de suc, cu care poți scrie cum scrii cu cerneală. — Crește prin India și dacă tai din el o rămurea, n'ai decât s'o ascuți și-apoi s'o pui pe hârtie, că o poți folosi ca pe un condeiu. Sucul negru se scurge ușor din rămurea și scrii, până dela o vreme nu se mai scurge. Dacă n'ai atunci la îndemână o altă ramură, o pui în apă pe aceeași și după ce s'a udat nițel, sucii curge din nou. De data aceasta însă nu mai e negru, ci mai mult auriu. Și vezi așa ai condeiu, care poartă cerneală în el, ieftin și practic. — Ne mirăm de un lucru, cum de comercianții nu pun astfel de condeie în vânzare?

OOO

RÂNDURI MĂRUNTE

În numărul de azi al revistei noastre dăm câteva scene din viața marelui scriitor rus Tolstoi, așa după cum le-a zugrăvit pictorul Jan Styka. Tolstoi e cel mai mare scriitor, pe care l-au avut vre-odată Rușii și e unul dintre cei mai mari scriitori ai omenirii. În tinerețe sa a scris romane și romane, dar mai la sfârșitul vieții a căzut tot mai mult în misticism și-a-nceput să scrie lucrări filosofice. — A murit acu-s vre-o doi ani, pe drumuri când a părăsit de bună voie casa și familia, pornind în larg de lume „spre nemărginire“, ca să afle alinare în zburcările sufletești. A fost adevărat apostol, care ce a scris, a propovăduit și cu exemplul vin. Deși avea avere de vreun milion, a trăit tot sărac și singur își cărpea pantalonii și ghețele.

*

„Ceva despre mișcarea noastră literară mai nouă, în regat“ — sub acest titlu primim la redacție o bineintocmită și precisă lucrare a tinărului profesor din Caransebeș *Vasile Loichița*. E o privire pe scurt asupra mișcării literare de dincolo, dela moartea lui Eminescu, o caracterizare scurtă, dar mulțumitoare a vieții revistei „Sămănătorul“ și altele cu urmările binefăcătoare ce le-a avut cea dintâi asupra desvoltării literare în Regat. — „Singura împrejurare — zice în prefață autorul —

care ar legitimă apariția acestei publicații, este marea mea dorință, de a stârni în pătura cărturarilor din părțile noastre un și mai viu interes și-o și mai caldă imbrățișare pentru frumoasele noastre creațiuni literare din ultimul deceniu; iar în sufletul tinerimei studioase de azi, nădejdea noastră de mâne, să trezesc și să țin aprinsă acea mândrie sănătoasă și conștiință de sine, care se numește: muncă și nețărmită dragoste pentru un ideal nou de viață românească, cuprins în fermecătoarele slove ale scriitorilor nostri tineri“.

Broșura costă 80 bani franco și se poate comanda la autor și la „*Librăria Națională*“ din Orăștie—Szászváros.

*

Sărbările „*României june*“ din prilejul de 40 ani dela înființarea acestei societăți a studenților români din Viena, au fost cât se poate de reușite și frumoase. Au participat la ele nu numai Români, ci chiar și streini, dintre cari un profesor a ținut de potrivit să ne laude limba, îndemnându-ne s'o păstrăm în curățenia ei frumoasă patriarhală. — Credem, că a fost într-adevăr nevoie de avertismentul acestă, mai ales, că noi obicinui să uităm chiar și faptul acesta.

*

— Un ziar unguresc aduce știrea, că Vlaicu la primăvară zboară la Bpesta, iar de acolo trece spre Viena și Berlin. E semnificativ, că din știrea aceasta lipsesc aluziile ironice la adresa noastră.

*

Primim la redacție: *Unirea*, foaie naționalistă — democrată, ce a-nceput să apară în Iași cu 1 Ianuarie și „*Vieța noastră*“, organ politic național, în Iași. — Le dorim să izbândească.

OOO

Scrisori dela redacție.

MANUSCRISE NU SE ÎNAPOIAZĂ

G. E. Ne spui înainte, că dta aparții curentului impresionist-simbolist în literatură, dându-ne totodată câteva informații asupra acestui curent. Îți mulțumim și te asigurăm, că am cetit cu multă luare aminte șirele dtale, dar pe lângă toată bunăvoiața n'am putut descoperi nimic în ele, ca să le putem da publicului nostru cetitor. Pentru frazeologie numai, nu le putem publica.

R. Părerea noastră e foarte scurtă, atât de scurtă, că o putem reasuma în câteva cuvinte: fără gramatică, nu poți scrie. Dta ai poate o licărire din ceea ce numim noi *talent*, dar ca să poți produce ceva bun, trebuie să cetesti și să înveți încă mult.

C. L. Poeziile trimise acu-s 3—4 săptămâni, credeam că ni le-ai trimis din gresală nouă și de aceea le-am trimis la ziarul dtale favorit. Nu înțelegem de ce nu le-au publicat acolo. — Acestea pe cari ni le trimiți acum, sunt mult prea slabe, ca să le putem publica.

Mai multora. Abonamentul nu se poate reduce cu nimic. Nici o revistă de felul revistei noastre nu e așa ieftină și noi numai cu mari eforturi putem s-o dăm pe lângă abonamentul de cor. 12. Să nu să uite, că revista noastră, pe lângă aceea că e săptămânală mai e și ilustrată și clișeele costă enorm de mult.

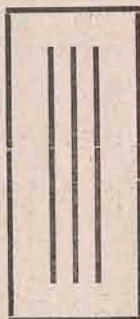
OOO

CALENDARE BLOC

foarte frumoase, cu chipul *Regelui Carol I.* al României și a reginei-poete *Carmen Sylva*, se află la „*Librăria Națională*“ S. Bornemisa în *Orăștie (Szászváros)*. Prețul unui exemplar *1 coroană 30 fileri, franco*. Să-l ceară toți, cari vreau să aibă o podoabă de calendar de părete românesc în casă.

AVIZ

Rugăm pe toți abonații noștri, cari nu și-au renoit încă abonamentele, să binevoiască a le renoi. Cei cari nu mai doresc să aboneze revista noastră, sunt rugați să ne retrimită numărul acesta, ca să le ștergem adresa. Administrația.

La „*Cosinzeana*“ se primesc pe lângă cele mai moderate prețuri, anunțuri de-ale băncilor, comercianților și meseriașilor
==== români. =====

A APĂRUT

„ALMANAHUL SCRIITORILOR DELA NOI”,

o foarte interesantă și vastă carte, care cuprinde fotografiile alor 46 scriitori născuți în Ardeal, Țara-Ungurească și Bănat, viața lor pe scurt, înșirarea cărților ce le-au dat la lumină și o bucată literară, vreo poezie, o nuvelă ori ceva știință, până acum nepublicată încă! Pentru întâia oară ni-e dat nouă Românilor de pretutindenea, ca să avem o astfel de carte la îndemână, care ne face cunoscuți pe cei mai de seamă scriitori născuți dincoace de Carpați, azi în viață.

„*Almanahul scriitorilor dela noi*” e o oglindă fidelă a aproape tuturor talentelor scriitoare dela noi, și e un mărgăritar prețios pentru fiecare casă românească! Căci cine nu dorește să cunoască și înfățișarea și viața celor mai de seamă fii ai neamului său, al căror scris îl cetește zilnic în ziare și prin reviste?

„*Almanahul scriitorilor dela noi*” mai are apoi încă un capitol interesant și de mare preț: *capitul presei*. Se arată capurile tuturor foilor românești de dincoace de Carpați, se espune pe scurt istoricul fiecăreia, ce procese a avut până acum, cari i-au fost colaboratorii mai de seamă și cine scrie de prezent la ea.

Almanahul la sfârșit are și *Calendar pe 1912*, așa că ori cine cumpără „*Almanahul scriitorilor dela noi*”, nu mai are nevoie de alt calendar în casă!

Deoarece cartea aceasta s'a tipărit numai într'un număr restrâns de ecsemplare, rugăm on. public cetitor românesc să grăbească a o comandă, ca fiind o carte aieva prețioasă, interesantă și instructivă.

Un ecsemplar costă cor. 1.80 trimis franco. Dacă se comandă peste 5 ecsemplare la un loc, pe aceeaș adresă, se dă ecsemplarul cu numai cor. 1.60; iar cei, cari comandă la un loc peste 10 ecsemplare, îl capătă cu cor. 1.40, franco. Banii să se trimită pe adresa: „*Librăria Națională*” S. Bornemisa, Orăștie—Szászváros.

Pentru România și altă străinătate fiecare ecsemplar costă Lei 2.—.